

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

GELİR VE YAŞAM KOŞULLARINDA TÜRKİYE, TR52 BÖLGESİ (KONYA/KARAMAN)

Araştırma Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

AHMET ÇELİK

KONYA
EKİM, 2017
www.kto.org.tr

İçindekiler

1.	GİRİŞ.....	1
2.	2016 VERİLERİ İLE GELİR VE YAŞAM KOŞULLARI	2
2.1	Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirinin Dağılımı	2
2.2	Gini Katsayısı ve Yüzde paylar analizi (P80/20)	3
2.3	Görelî Yoksulluk Oranı	5
2.4	Yoksulluk Sınırı	7
2.5	Hanehalkı Kullanılabilir Fert Geliri	8
3.	SONUÇ	9
4.	KAYNAKÇA	9

1. GİRİŞ

Ülke ekonomisini ve insanların yaşam seviyelerini belirleyebilmek, çeşitli sosyal sistemlerin sağlıklı bir şekilde değerlendirmesini yapabilmek için (sosyal adalet ve eşitlik kriterlerine göre) sadece ekonomik açıdan değil sosyal açıdan da gelir dağılımı göstergelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Gelir dağılımındaki adaletsizlik ve yoksulluk dünyanın karşılaştığı en önemli sorunlardan biri olup, gelir dağılımı sorunu artık sadece sıradan bir ekonomi sorunu olmaktan ziyade politik ve sosyal bir sorun olarak görülmeye başlanmıştır. Gelir eşitsizliğinin değişimini izlemeye yönelik çalışmalar yanında, gelir dağılımı sorununun yoksulluk sorununa indirgenmiş olmasıyla “gelir yoksulluğu”, “sosyal imkân yoksulluğu” gibi yeni kavramlara ilişkin veri üretme ihtiyacı da doğmuştur.

2006 yılından itibaren, Türkiye’de gelirin hane halkları ve fertler arasındaki dağılımını ortaya koymak, insanların yaşam koşulları, sosyal dışlanma ve yoksulluğu gelir boyutu ile ölçmek ve profilini belirlemek üzere periyodik olarak her yıl uygulanan ve “panel anket” tekniğinin kullanıldığı “Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması” uygulanmaya başlanmıştır. Avrupa Birliği uyum çalışmaları kapsamında uygulanmaya başlanan araştırma ile Avrupa Birliği ülkeleri ile karşılaştırılabilir gelir dağılımı, gelire göre göreceli yoksulluk, yaşam koşulları ve sosyal dışlanma konularında veri üretmek amaçlanmaktadır. Ayrıca araştırmaya her yıl yaşam koşullarına yönelik Eurostat’ın belirlediği konuda modül sorular ilave edilmektedir. 2013 yılı araştırmasında refah modül anketi uygulanmıştır.

Alan uygulamasının her yıl düzenli olarak gerçekleştirildiği ve panel anket yönteminin kullanıldığı araştırmada, örnek fertler 4 yıl boyunca izlenmektedir. Araştırmadan, kesit ve panel veri olmak üzere her yıl iki veri seti elde edilmektedir.

Kapsanan konular: Araştırmada gelir, yoksulluk, sosyal dışlanma ve diğer yaşam koşullarına ilişkin göstergeleri hesaplamak üzere aşağıdaki kategorilerde bilgi derlenmektedir:

- Konut
- Ekonomik durum
- Sosyal dışlanma
- Gayrimenkul sahipliği
- Eğitim
- Demografi
- Sağlık durumu
- İşgücü durumu
- Gelir durumu

2. 2016 VERİLERİ İLE GELİR VE YAŞAM KOŞULLARI

2.1 Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirinin Dağılımı

Hanehalkları kullanılabilir hanehalkı gelirine veya hanedeki tüm fertler eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirlerine göre küçükten büyüğe doğru sıralanarak; 20 gruba bölünerek yüzde 5'lik, 10 gruba bölünerek yüzde 10'luk veya 5 gruba bölünerek yüzde 20'lik hanehalkı/fert grupları oluşturulmaktadır. Bu grupların toplam gelirden aldıkları paylar gelir dağılımı eşitsizliği hakkında bilgi vermektedir.

2016 yılına ait "Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması Bölgesel Sonuçları", Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2017 Eylül ayında açıklanmıştır. Hanehalkı kullanılabilir gelirinin, hanehalkı büyüklüğü ve kompozisyonu dikkate alınarak hesaplanan eşdeğer hanehalkı büyüklüğüne bölünmesi ile elde edilen eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine göre; **en yüksek gelire sahip yüzde 20'lik** grubun toplam gelirden aldığı pay bir önceki yıla göre 0,7 puan artarak %47,2, en düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun aldığı pay 0,1 puan artarak %6,2 olmuştur.

Tablo 1 Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirine Göre Sıralı Yüzde 20'lik Gruplar İtibarıyla Yıllık Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirinin Dağılımı, 2015, 2016 [Türkiye, İBBS 1. Düzey]

	Yüzde 20'lik gruplar									
	İlk %20		İkinci %20		Üçüncü %20		Dördüncü %20		Son %20	
Bölgeler	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Türkiye	6,1	6,2	10,7	10,6	15,2	15,0	21,5	21,1	46,5	47,2
TR1 İstanbul	6,7	6,7	10,9	10,3	14,4	14,1	20,5	19,8	47,5	49,1
TR2 Batı Marmara	6,9	7,0	12,0	11,6	16,3	15,8	22,5	21,8	42,3	43,8
TR3 Ege	7,3	7,4	11,5	11,7	15,6	15,6	21,5	21,2	44,1	44,2
TR4 Doğu Marmara	7,9	8,2	12,3	12,6	16,3	16,2	21,4	21,4	42,2	41,7
TR5 Batı Anadolu	6,9	6,8	10,8	10,6	15,0	14,7	21,1	20,7	46,2	47,2
TR6 Akdeniz	6,4	6,2	10,4	10,5	14,7	15,0	22,2	21,6	46,4	46,6
TR7 Orta Anadolu	7,6	7,3	12,2	12,0	16,2	15,9	22,1	21,5	41,9	43,4
TR8 Batı Karadeniz	7,3	7,7	12,1	12,4	16,3	16,0	21,9	21,5	42,3	42,3
TR9 Doğu Karadeniz	7,9	8,0	12,5	11,8	16,3	15,5	21,6	20,7	41,8	44,1
TRA Kuzeydoğu Anadolu	6,7	7,2	10,8	11,6	15,6	16,1	21,9	22,5	45,0	42,7
TRB Ortadoğu Anadolu	7,0	6,6	10,9	10,8	14,9	15,1	22,0	21,6	45,2	45,9
TRC Güneydoğu Anadolu	6,5	7,1	11,2	11,6	15,6	15,6	21,7	21,0	45,0	44,8

Kaynak TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2016

TR5 Batı Anadolu Alt bölgesi; Ankara, Konya ve Karaman illerini içine alan bölgedir. TR5 Bölgesinde en yüksek gelire sahip yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay bir önceki yıla göre 1 puan artarak %47,2 olmuş ve Türkiye ortalaması ile aynı değeri almıştır. En düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun aldığı pay ise 0,1 puan azalarak %6,8 olmuştur. Yani bu bölge içerisinde en düşük gelirlilerin toplam gelirden aldıkları pay azalmıştır.

2.2 Gini Katsayısı ve Yüzde paylar analizi (P80/20)

Ekonomik gelişmişliğin yanında kişilerin yaşam koşullarının da incelenmesi gerekmektedir. Bu yüzyılda artık sadece ekonomik başarıya değil, bu başarıların sosyal alandaki etkilerine bakılmaktadır. Sosyal alandaki yansımaları ölçmenin yollarından bir tanesi de toplumdaki gelir dağılımı durumuna bakmaktır. Dünya üzerindeki bütün ülke yöneticilerinin önünde çözüm bekleyen en mühim meselelerden birisi gelir dağılımındaki adaletsizliktir.

"Gini Katsayısı", gelir dağılımındaki eşitsizliği ölçmede kullanılan bir araçlardandır. İtalyan ekonomist ve istatistikçi Corrado Gini tarafından 20. yüzyılın başlarında geliştirilen bu katsayı toplumdaki en zengin ve en fakir arasındaki farkı ortaya koymak için önemli bir veri olarak kullanılmaktadır. Katsayı sıfıra (0) yaklaştıkça gelir dağılımının düzeldiği, bire (1) yaklaştıkça ise gelir dağılımının adaletsizleştiği anlaşılmaktadır.

Yüzde payları, kişisel gelir dağılımını ölçmede kullanılan ölçütlerden biridir. Yüzde 20'lik fert/hanehalkı gruplarının toplam gelirden aldıkları paylara göre; "Son yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay/ İlk yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay" formülünden hesaplanarak, geliri daha yüksek olan son yüzde 20'lik grubun, geliri düşük olan ilk yüzde 20'lik gruba göre toplam gelirden kaç kat daha fazla pay aldığını göstermektedir.

Gini katsayısı, ülkelerin zenginliği ya da fakirliği ile, yani **kişi başına gelir ile ilgili bir gösterge değildir**. Zengin bir ülkede Gini katsayısı 1'e yakın, yani gelir gelir dağılımı bozuk olabileceği gibi, fakir bir ülkede gelir dağılımı düzgün olabilir. Gini katsayısını ve dolayısıyla gelir adaletini etkileyen faktörler farklıdır. Örneğin toplumun aile yapısı, nüfus sayısı, eğitim durumu, vergi yapısı, finans sektörünün ya da sanayinin yapısı ve gelişmişlik göstergeleri bir ülkedeki gelir dağılımını etkileyebilecek bazı faktörlerdir.

TÜİK 2016 verilerine göre Türkiye'de gelir eşitsizliği bir önceki yıla göre 0,007 puan gibi cüzi de olsa artış göstererek 0,404 olarak tahmin edilmiştir. TR52 (Konya, Karaman) bölgesindeki Gini Katsayısı ise 0,355 olmuştur. Konya-Karaman Bölgesi, Türkiye ortalamasına göre daha düşük değer almış ve gelir dağılımının ortalamaya göre daha düzenli olduğu görülmüştür.

Tablo 2 Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirine Göre Gini Katsayısı ve P80/P20 oranı, 2015, 2016

Türkiye, İBBS 2. Düzey Bölgeler		Gini katsayısı		P80/P20 oranı	
Sn	Bölge	2015	2016	2015	2016
1	TR62 (Adana, Mersin)	0,396	0,414	7,2	8,1
2	TR10 (İstanbul)	0,397	0,413	7,1	7,4
3	TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari)	0,374	0,412	5,8	7,7
	Türkiye Ortalaması	0,397	0,404	7,6	7,7
4	TR51 (Ankara)	0,382	0,395	6,6	6,8
5	TR31 (İzmir)	0,385	0,384	7,0	6,9
6	TR61 (Antalya, Isparta, Burdur)	0,373	0,381	6,7	7,0
7	TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır)	0,420	0,380	8,1	6,6
8	TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat)	0,358	0,369	6,1	6,2
9	TR63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye)	0,386	0,367	7,0	6,1
10	TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan)	0,400	0,365	7,4	6,0
11	TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt)	0,352	0,362	5,6	5,9
12	TR22 (Balıkesir, Çanakkale)	0,373	0,357	6,6	6,0
13	TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli)	0,328	0,356	5,2	6,1
14	TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)	0,332	0,356	5,3	5,5
15	TR52 (Konya, Karaman)	0,366	0,355	6,0	5,7
16	TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya)	0,358	0,346	5,9	5,5
17	TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)	0,354	0,341	5,6	5,3
18	TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop)	0,310	0,340	5,1	5,9
19	TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	0,359	0,340	6,0	5,5
20	TR71 (Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir)	0,308	0,335	4,7	5,5
21	TR33 (Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak)	0,354	0,332	5,4	5,0
22	TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis)	0,319	0,328	4,9	4,9
23	TR32 (Aydın, Denizli, Muğla)	0,318	0,321	4,9	5,0
24	TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova)	0,321	0,317	5,0	4,8
25	TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın)	0,315	0,315	4,9	4,5
26	TRA1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt)	0,352	0,315	5,8	5,0

Kaynak TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2016

Gini katsayısının en düşük olduğu bölgeler (**gelir dağılımı daha eşit**) 0,315 ile TRA1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt) ve TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın) iken; en yüksek olduğu bölge ise (**gelir dağılımı daha adaletsiz**) 0,414 ile TR62 (Adana, Mersin) olmuştur.

Dünyada gelir dağılımının en adaletli ülkelere bakıldığında Kuzey Avrupa ülkeleri öne çıkmaktadır. İsveç, Danimarka ve Norveç gibi ülkelerde Gini Katsayısı 0,23-0,25 seviyelerinde iken dünya ortalaması 0,55-0,60 arasındadır. Özellikle Afrika ülkelerinde gelir dağılımı oldukça problemlidir. Genel olarak ise Gini Katsayısı 0,40' kadar yeterli, 0,50 üzeri ise kötü olarak yorumlanmaktadır.

En yüksek gelire sahip yüzde 20'lik grubun gelirinin, en düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun gelirine oranı şeklinde hesaplanan **P80/P20 oranı Türkiye genelinde 7,7** katı iken, TR52 (Konya, Karaman) bölgesinde **bu oran 5,7** katı şeklinde olmuştur. TR52 Bölgesi P80/P20 oranının en yüksek olduğu bölgeler arasında 15'inci sırada yer almıştır.

Şekil 1 Türkiye, İBBS 2. Düzey Bölgelerin Dağılımı

TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2016

P80/P20 oranının **en düşük** olduğu bölgeler 4,5 ile TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın), 4,8 ile TR42(Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova), 4,9 ile TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis) bölgeleri olmuştur.

TR62 (Adana, Mersin) (8,1), TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri) (7,7) ve TR10 (İstanbul) (7,4) bölgeleri ise P80/P20 oranının **en yüksek** olduğu bölgeler olmuştur.

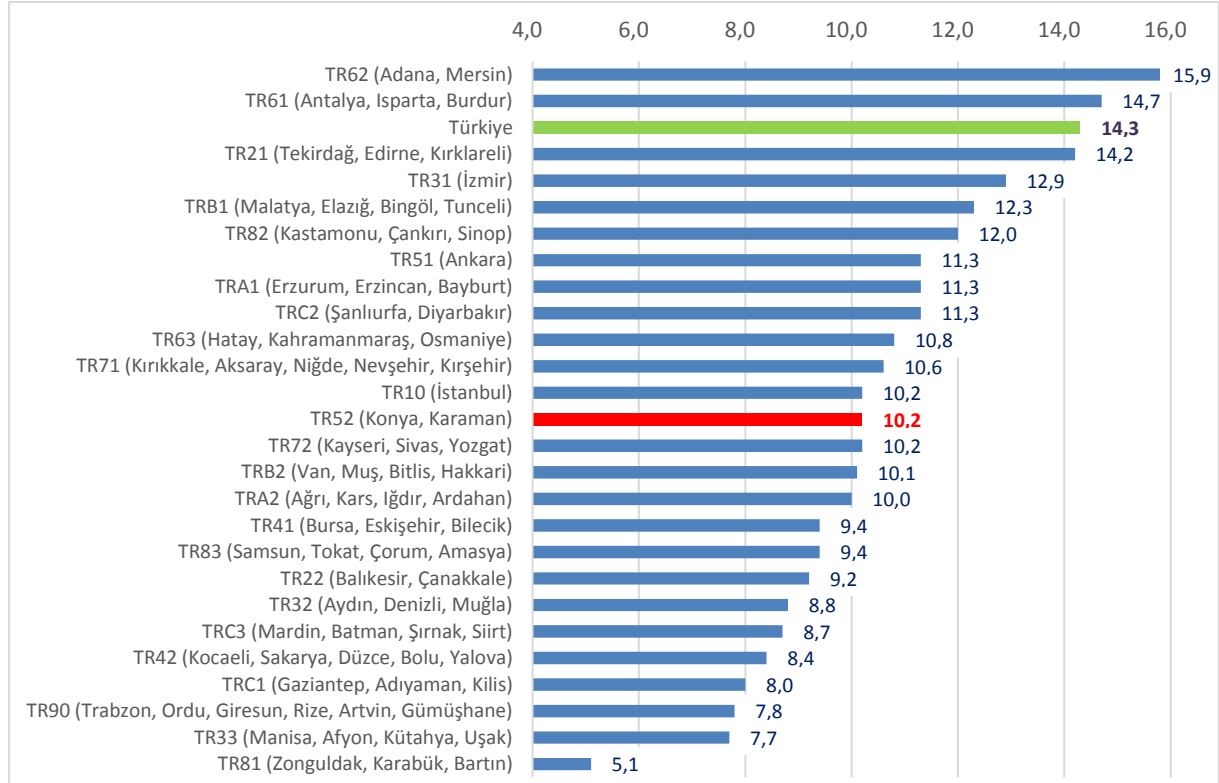
2.3 Görelî Yoksulluk Oranı

Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert medyan gelirinin %50'si dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre, yoksulluk oranı bir önceki yıla göre 0,4 puanlık düşüş ile %14,3 olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler Türkiye nüfusunun yüzde 14,3'ünün yoksulluk sınırının altında kaldığını göstermektedir

Hesaplanan yoksulluk sınırına göre, gelire dayalı görelî yoksulluk oranının **en yüksek** olduğu bölgeler sırasıyla yüzde 15,9 ile Adana, Mersin; yüzde 14,7 ile Antalya, Isparta, Burdur; yüzde 14,2 ile Tekirdağ, Edirne, Kırklareli olarak gerçekleşmiştir.

Görelî yoksulluk oranının **en düşük** olduğu bölgeler ise yüzde 5,1 ile Zonguldak, Karabük, Bartın; yüzde 7,7 ile Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak; yüzde 7,8 ile Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane bölgeleri olmuştur.

Grafik 1 Göreli Yoksulluk Oranı, 2016, Yüzde (%)

Kaynak TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2016

Her bölge için eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert medyan gelirin yüzde 50'si temelinde hesaplanan yoksulluk sınırına göre, gelire dayalı yoksulluk oranı TR52 (Konya, Karaman) Bölgesinde 2015 yılında yüzde 10,3 iken 2016 yılında 0,1 puanlık azalışla yüzde 10,2 olmuştur.

Şekil 2 Grafik 1 Göreli Yoksulluk Oranı Harita Dağılımı, 2016, Yüzde (%)

Kaynak TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2016

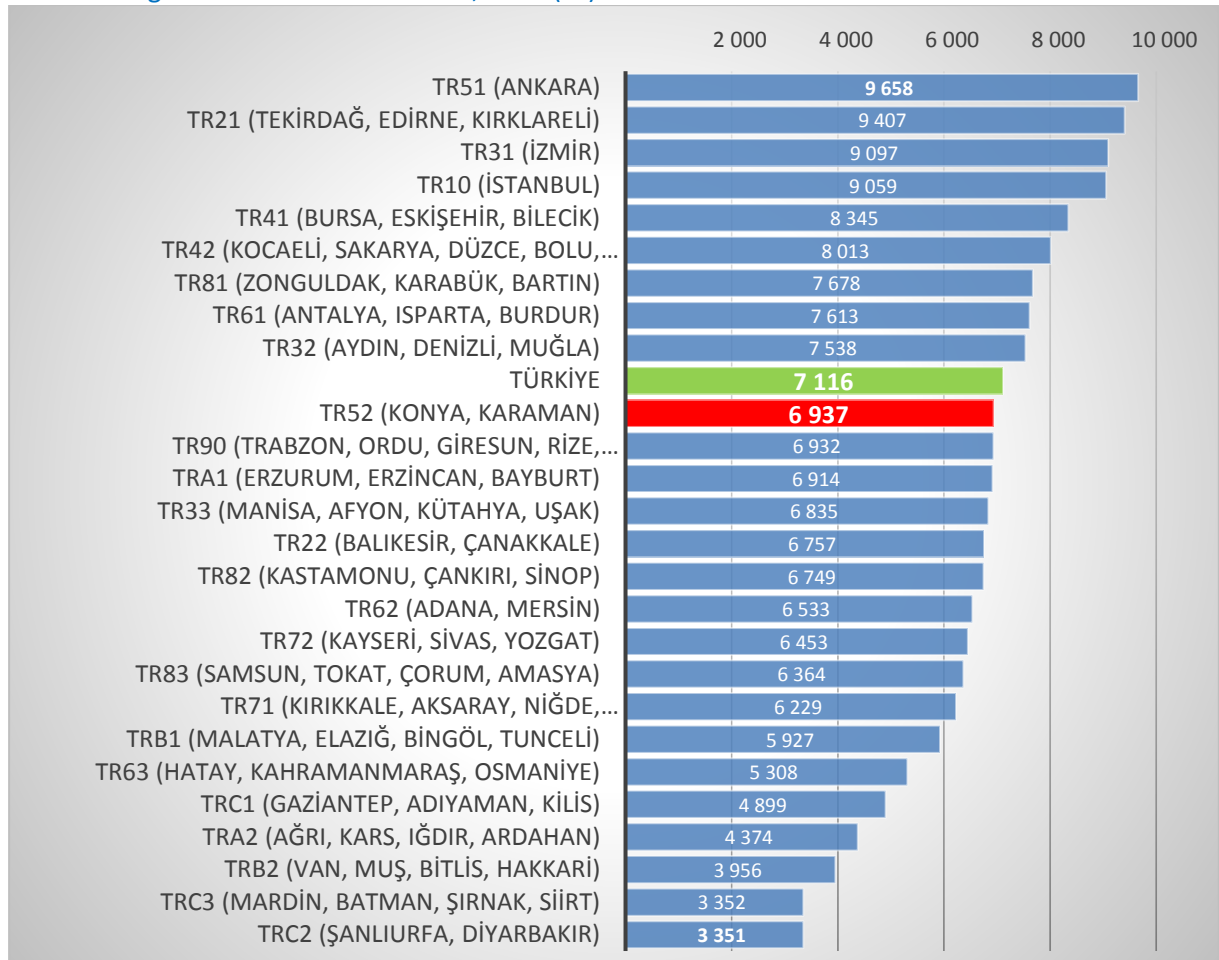

2.4 Yoksulluk Sınırı

“2016 Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması” yoksulluk sınırı noktasında incelendiğinde Ankara’nın en yüksek rakamlara ulaştığı görülecektir. Ankara’da yoksulluk sınırı 9 bin 658 TL olarak gerçekleşmiştir.

TR52 (Konya, Karaman) Bölgesi yoksulluk sınırı 6 bin 937 TL olmuş ve Türkiye ortalaması olan 7 bin 116 TL’nin hemen altında yer almıştır.

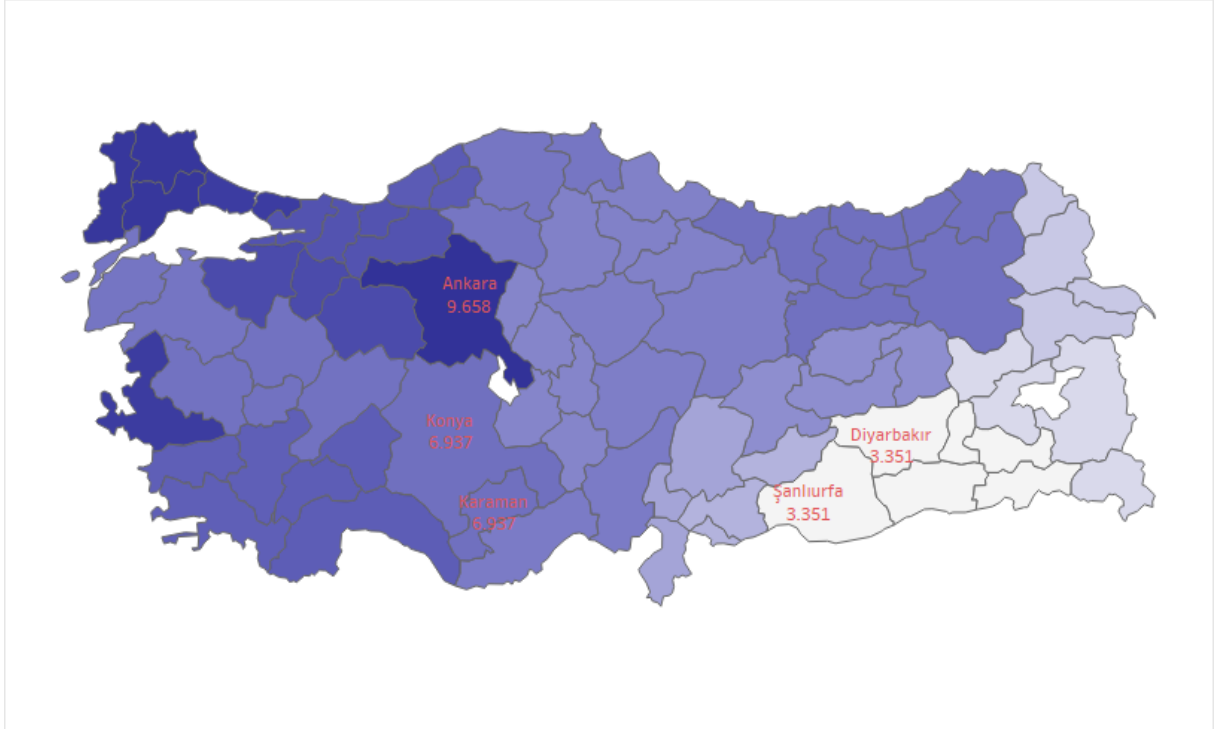
Grafik 2 Bölgelere Göre Yoksulluk Sınırı, 2016 (TL)

Kaynak TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2016

Yoksulluk sınır grafiği incelendiğinde son sıradaki bölgelerin Doğu ve Güneydoğu illerini kapsayan bölgeler olduğu görülmektedir. TRC2 Bölgesine dahil olan Şanlıurfa ve Diyarbakır illeri 3 bin 351 TL ve TRC3 Bölgesi içindeki Mardin, Batman, Şırnak ve Siirt illeri 3 bin 352 TL ile yoksulluk sınırı en düşük seviyede bulunan iller olmuştur. Alttaki haritada, Türkiye’deki yoksulluk sınırı dağılımının bölgeler üzerindeki paylaşımı çok daha açık bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Şekil 3 Grafik 2 Bölgelere Göre Yoksulluk Sınırı Harita Dağılımı, 2016 (TL)

Kaynak TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2016

Yoksulluk sınırı (TL) 20..

3.351 9.658

2.5 Hanehalkı Kullanılabilir Fert Geliri

Araştırma sonuçlarına göre Türkiye’de ortalama yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert geliri bir önceki yıla göre yüzde 15,9 artarak 16 bin 515 TL’den **19 bin 139 TL’ye** yükselmiştir.

Tablo 3 Hanehalkı Kullanılabilir Fert Geliri

Sıra	Ortalama (TL)	2015	2016	Yüzde
1	TR51 (Ankara)	22 516	26 486	17,6 %
2	TR10 (İstanbul)	22 067	26 041	18,0 %
3	TR31 (İzmir)	19 689	23 612	19,9 %
	Türkiye	16 515	19 139	15,9 %
12	TR52 (Konya, Karaman)	16 033	17 676	10,2 %
24	TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)	8 773	11 088	26,4 %
25	TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır)	8 089	8 794	8,7 %
26	TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt)	8 184	8 679	6,0 %

Kaynak TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2016

En yüksek gelir Ankara bölgesine ait olurken en düşük fert geliri Mardin, Batman, Şırnak, Siirt illerini kapsayan TRC3 bölgesinde gerçekleşmiştir. Bu gelir Ankara’da 26.486 TL’ye kadar çıkarken TRC3 bölgesinde 8.679 TL’ye kadar inmektedir. Bir başka deyişle, Ankara’da oturan bireyin harcanabilir geliri Şırnak’taki oturan bireyin 3 katı olmuştur.

Konya verileri incelendiğinde ise 2015’den 2016’ya gelir artışının yüzde 10 seviyelerinde kaldığı görülecektir. Bu artış oranı gerek Türkiye gerekse İstanbul, Ankara ve İzmir illerinin artış oranlarında daha düşük seviyede gerçekleşmiştir.

3. SONUÇ

TÜİK tarafından açıklanan “Gelir ve Yaşam Koşulları-2016” araştırması, ülke genelindeki gelir dağılımının incelenmesi, yoksul/zengin ayrımının hangi bölgelerde neden gerçekleştiğinin sorgulanması ve çözüme yönelik gerekli siyasi, ekonomik vb. adımların atılması için son derece önemlidir.

Araştırma, Türkiye’deki gelir dağılımının istenen seviyelerde olmadığını göstermiştir. Ülkemizde en yüksek gelire sahip yüzde 20’lik nüfusun toplam gelirden aldığı pay yüzde 47,2’ye çıkarken en düşük gelire sahip yüzde 20’lik grubun aldığı pay yüzde 6,2 olmuştur.

Konya’nın içinde bulunduğu TR52 Bölgesinde ise en yüksek gelire sahip yüzde 20’lik nüfusun toplam gelirden aldığı pay 2015’de yüzde 44,5 iken 2016’da 43,2’ye inmiştir. En düşük gelire sahip yüzde 20’lik grubun aldığı pay ise 2015’de yüzde 7,4 iken 2016’da yüzde 7,6’ya yükselmiştir. Bu veriler, Konya’daki gelir dağılımı dengesizliğinin az da olsa düzelme yönünde ilerlediğini göstermektedir.

Sonuç olarak; gelir dağılımında adalet/adaletsizlik durumunu gösteren Gini katsayısı, hanehalkı gelir durumları ve yoksulluk sınırları başlıklarında Konya, genel anlamda ortalamanın biraz daha üzerinde yer almaktadır. Bununla birlikte özelde Konya, genelde ise Türkiye’nin gelir dağılımının daha dengeli yapılabilmesi için yerel ve ulusal çapta politikalar ortaya konması gerektiği bariz bir şekilde ortaya çıkmıştır.

4. KAYNAKÇA

Türkiye İstatistik Kurumu Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2016

Gini Katsayısı ve Türkiye Örneği, Onur Ceylan, <http://piyasarehberi.org/ekonomi/83-gini-katsayisi-ve-turkiye-ornegi> Erişim Tarihi: 20.10.2017